

Уладзіслаў Ахроменка, Максім Клімковіч

...карта паляка –
гэта твой выбар,
дзетка!..

Карта паляка

Крэсовыя сцэны ў двух актах

Дзейныя асобы:

Блазан – канферанс-трансформер;

Генік – месчаквы гуманітарый;

Любоў Францаўна – загадчыца ідэалагічнага аддзела;

Альбіна – каралеўна месчаквога гламуру;

Маёр Калода – мясцовы міліцэйскі начальнік;

Марыя-Тэрэза – касцельная палячка ва ўзросце;

Валька-Валіза – бізнэсвумен;

Ваван, Эльбрус – расейскія казакі з бутафорскімі ўзнагародамі;

Пан Баляслаў – прафесар антрапалогіі;

Пан Лешэк – яго памагаты;

Мяо Лінь – кітайскі гастарбайтар;

Пробашч – мясцовы ксёндз;

Постаць на плазме

Тэксты
зонгаў –
Сяргей

БАЛАХОНАЎ.

Дзеянне адбываецца ў немалым, але дэпрэсійным мястэчку
Заходняй Беларусі.

АКТ ПЕРШЫ

Сцэна першая

Сцэна перад заслонай, потым плошча ў мястэчку. Блазан, Генік, Любоў Францаўна, Маёр Калода, Марыя-Тэрэза, Валька-Валіза, Мяо Лінь.

Заслона, з-за яе выходзіць Блазан – дзіўнаваты дзядзька ў фраку і цыліндры, гэткі гібрыд канферанса ў класічным кабарэ і цыркавога клоўна.

Блазан – у залу. Ну што, даражэнькія, нарэшце расселіся? Вам зручна? Усё відно? Адключыце мабільныя, забудзьцеся на розныя негаразды і расслабцеся. Паверце, сябры мае, што жыццё герояў, якіх мы маем гонар вам паказаць, куды нуднейшае за вашае! Вы незадаволеныя ўласным домам? Хочаце змяніць сваю натуру? То і яны таксама, і прытым – якім заўгодна коштам!

Заслона рассоўваецца. На сцэне плазма – панарама сучаснага заходнебеларускага мястэчка.

Каля Блазна рытмічна праяўляюцца героі: Любоў Францаўна, Маёр Калода, Марыя-Тэрэза, Валька-Валіза і Мяо Лінь. Яны рухаюцца па коле вакол Блазна, які знаходзіцца ў цэнтры. Рух па коле – бы ў гадзінніку Пражскага Града, дзе лячэчныя фігуркі па чарзе факуюцца на сабе ўвагу. Персанажы па адным трапляюць у святло. Кожны кароткімі механічнымі рухамі пантамімы выяўляе сваю функцыю. Пучыць музыка, нібы з “Чароўнага куфэрка”.

З’яўляецца Любоў Францаўна, махае чырвона-зялёным сцяжком.

Блазан:

Духоўнасці скрэпа. Маральнасці мур і сцяна.
На варце ідэйнай – Любоў наша Францаўна.

З’яўляецца Маёр Калода, шчоўкае кайданкамі.

Блазан смяе:

Усіх пачастуе стабільнасці мёдам,
Падвучыць законам маёр наш Калода.

З’яўляецца Марыя-Тэрэза, перабірае ружанец, гартае кантычку.

Блазан:

Крулева пальшчызны на ўсіх усходніх крэсах
Руплівіца вяры васпані Тэрэза.

З’яўляецца Валька-Валіза, дастае з вялікай клятчастай торбы транты, дэманструе іх, нібыта прадае.

Блазан:

На польскіх распродажах знойдзе выгоду і ў крызіс –
Майстрыха шоп-тураў Валька-Валіза!

З’яўляецца Мяо Лінь у памаранчыкавай будаўнічай камізэльцы, з кельмай у руцэ ўдае, што кладзе цэглу.

Блазан:

Гарэлкі не дай, лепш на працу цяжэйшую кінь!
Хоць цэглу, хоць кафлю табе пакладзе Мяо Лінь!

Блазан падсумоўвае:

Не тыя, з кім бы ты хацеў
Вадзіць сяброўства, братка.
Але як звонку паглядзець –
Прыстойна ўсё і гладка.

З'яўляецца Пробашч:

Няцяжка змыліцца, на іх пазіраючы доўга,
Паслухайце лепей, што просяць яны ў Пана Бога.

Героі па-ранейшаму з'яўляюцца на коле, на кожным з іх факусуецца святло, на чарзе выконваюць зонгі-малітвы (па адным чатырохрадкоўі).

Любоў Францаўна:

Дай жа бог, каб экстрэмісты, садаміты, блогеры
Зніклі ў пекле назаўсёды, у смалістым возеры!
На раёне дай спакою, а ў кішэнь мне – грошыкаў,
І пашлі для ўцехі цела пекнага мне хлопчыка.

Маёр Калода:

Я слугую ўладзе спраўна, дык зрабі так, божанька,
Каб да пенсіі не сеў я, прыбярэ лепш кожнага,
Хто ў мястэчку баламуціць, перабіць мне хоча масць.
Сваякоў маіх пакінь тут, ад спадручных зводзь напасць.

Марыя-Тэрэза:

Божэ, зроби, жэбы тутэйшы ксёндз, вшак ласты склеіўшы,
Свентэ месцэ ў хуткім часе дзеля панскай велічы
Саступіў прыродным чынам поляку праўдзіваму,
Што б імшы па-беларуску не спраўляў на дзіва нам!

Валька-Валіза:

Навучы мяне малітве, Госпадзе, каб, служачы,
Ад яе і мент, і мытнік пааслеплі ў слушны час.
А катэдж, як у начальства, з ладнымі калонамі
Я сама патраплю справіць сцежкамі вядомымі.

Мяо Лінь:

Бозе, бозе, дай, каб плітка, што кладу я сёння тут,
Не звалілася да заўтра, не дадала клопату.
Хай трымаецца да часу покуль я не выехаў
Класці плітку ў іншым месцы без трывожных выдыхаў.

Пробашч – прысутным: За што ж вы так ненавідзіце зямлю, якую вам Бог даў?

Валька Валіза: А што нам ад гэтай зямлі харошага? Гандаль задавілі, бізнэсу не зробіш, дурныя праверкі штодня. А гэты, – *паказвае на Маёра Калоду*, – зусім з ланцуга сарваўся.

Маёр Калода: Далі б мне волю – я б такіх, як ты, Валька, даўно бы ў канцлагер адправіў. Дый не цябе адну.

Пробашч: Не гнявіце Нябёсы!

Любоў Францаўна: Нябёсы далёка, а начальства блізка – абароніць ад пошасці.

Мяо Лінь: Кладу плітку ў ваннай, на кухні, надорага...

Пробашч: Ды лепш з якімі вар'ятамі справу мець, чым з вамі!..

Блазан выносіць да Пробашча чамадан. **Пробашч** здымае літургічнае адзенне, вешае на плечыкі, сыходзіць з чамаданам.

Блазан чапляе за спіну белыя анёлскія крылы, надзяе на шыю тэнар-саксафон, грае пранікнёную мелодыю – коду зонга. Прысутныя раскручваюць **Блазна**, выкідаюць яго са сцэны за кулісы.

З а ц я м н е н н е.

Постаць Блазна-анёла з саксафонам праяўляецца на плазме, ён ідзе вуліцай старога мястэчка, якое выглядае, як здымак 1930-х гадоў.

Сцэна другая

Там жа. Блазан, Генік, Альбіна.

Блазан – з-за кулісаў у залу: Але ж ёсць у нас і такія, хто мараць пра добрае, светлае і вечнае...

Знікае.

Альбіна ідзе па сцэне, як па подыуме. На галаве ў яе вялізныя навушнікі. Рухі дзяўчыны рытмічна дублююць нячутную рэпавую музыку. На плазме ў гэты момант выяўляецца энергічны, але бязгучны рэпер на тле сімвалаў “раскошнага жыцця”.

Генік выбягае следам: Альбіна! Вярнулася з Мінска? Ну, нарэшце... Колькі разоў мне снілася, што мы зноў гуляем нашымі вуліцамі! А памятаеш, калі летась мы шукалі той зніклы храм, ты таксама пачула...

Альбіна не чуе яго. **Генік** падбягае, здымае з **Альбіны** навушнікі – рэпер з плазмы знікае.

Генік: Ты не чуеш мяне. А чаму...

Альбіна падхоплівае: Табе цікава, чаму я змяніла нумар мабільнага, чаму не тэлефанавала ўвесь гэты час? Што рабіла ў Мінску, з кім сустракалася, чым жыла?

Генік: Як жа ты змянілася... бы падмянілі!

Альбіна: Расплюшчы вочы! Дзе мы жывем? У багне, у гіблым месцы! Толькі ідыёт можа пачувацца тут шчаслівым. Ведаеш, Генік, нікому раней не казалася, але табе – скажу. У дзяцінстве мне падавалася, што я нарадзілася ў казачным замку і што мае бацькі, кароль з каралеваю, аддалі мяне ў звычайную сям’ю, каб я лепш разумела сваіх будучых падданных. І што бацькі мусілі абавязкова прыслаць за мною каралевіча. Але час йшоў, і я зразумела, што ўсе забыліся на мяне. А яшчэ я зразумела, што пройдзе колькі гадоў – і сама я ператваруюся ў такую сабе Вальку-Валізу ці Любоў Францаўну, у бігудзі і зашмальцаваным халаце. І што мне тады тут рабіць? Па падаткавых бегаць? На “Дажынках” лозунгі прамаўляць?

Генік: Бомы слухаць. Званы таго самага зніклага храма, які мы шукалі. Ты ж сама гаварыла, што іх чуеш...

Альбіна перап’янае: Ды той храм да самога скону можна шукаць! І не знайсці. Ці не прасцей проста жыць сабе на радасць? Раскошны лімузін, шыкоўная віла, сукенкі ад куцюр – што ў гэтым паганага? А яшчэ можна мужыкамі круціць, бы той сабака хвостом! Лепш быць паспяховай сцервай, чым местачковай лузершай!

Генік: Сцервай? Ты што, блазнуеш?

Альбіна надзяе на галаву навушнікі.

На плазме зноў праяўляецца энергічны, але бязгучны рэпер на тле карцінак “прыгожага жыцця”.

Альбіна: Калі прыкінуцца мілай гламурнай дурай, у цябе куды больш шанцаў знайсці каралевіча. А ты, на вялікі жаль, да каралевіча не падобны... Мілы мой Генік, давай застанемся з табою проста сябрамі... Добра?

Генік: Я ўсё адно цябе кахаю, Альбіна. І ты зноў пакахаеш мяне... Абяцаю!

Альбіна наказвае жэстамі, што не чуе. Разыходзяцца ў розныя бакі.

Сцэна трэцяя

Там жа. Марыя - Тэрэза, Баляслаў, Лешэк.

З’яўляюцца Баляслаў і Лешэк, цягнуць скрыню. З грукатам утускаюць яе на нагу Лешэку.

Лешэк: О, курва!..

Марыя Тэрэза зварушліва рэагуе на польскую мову.

Баляслаў: Przepraszam, mój kolega mówił to nie do pani. – *Звяртаецца да Лешэка.*
– Porządny człowiek nie powinien przysięgać!

Марыя-Тэрэза з энтузіязмам: Врэшце паляцы в мясце!

Баляслаў прадстаўляе спадарожніка: To jest pan Leszek.

Лешэк: To jest pan Boleslav, profesor antropologii.

Болеслав: Ale nie trzeba mówić o tym głośno...

Марыя-Тэрэза: Co можу zrobić dla Panów?

Лешэк: Jesteśmy tajni agenci...

Баляслаў спалохана затуляе рот калегу, шэтча: Cicho, Panie Leszku, to są Kresy Wschodnie... Чаму нас ў сакрэтнай спецшколе навучалі?

Лешэк: Канспірацыя!..

Баляслаў: І беларускай мове, – падкрэслена і артыкулятыўна беларускай мовай да *Марыі Тэрэзы*: – Ці не падкажа нам цётка, дзе тут ёсьцека плябанія? Нам пан пробашч патрэбны...

Марыя-Тэрэза: Так вы не паляцы? Курва маць! – з абурэннем сыходзіць.

Сцэна чацвертая

Плошча ў мястэчку. Альбіна, Генік, Голас з плазмы.

На сцэне Альбіна з планиэтам у руках. На плазме адзін за адным з'яўляюцца фотаздымкі Альбіны з Інстаграма ў розных спакуслівых позах. Альбіна нібыта набірае на планиэце ліст.

Альбіна: Любы, выкладаю свае новыя фоты. Спецыяльна для цябе. Яны крыху больш шчырыя, чым мінулым разам. І без ніякага фоташопу. Паспрабуй здагадацца – чаму? – *канчае набор, кажа сама да сябе.* – Таму што вы, мужчыны, прымітыўныя і цалкам прадказальныя істоты... Прынамсі, калі справа тычыцца нас, жанчын! Няважна, хто ты: нобелеўскі лаўрэат ці сантэхнік. Варта крыху пакруціць сцёгнамі, дваіста пасміхнуцца, чуліва ўздыхнуць, і ты, высалапіўшы язык, папаўзеш за мною, бы той кот на валяр'янку! – *наглядае на плазму.* – Дзякуй Богу, нарэшце пашэнціла! Здаецца, прыгожы і шчыры замежнік. Абяцаў нават да мяне ў мястэчка прыехаць. Мож, і не падмане...

Гучыць зумер, нібыта ў Скайпе.

Альбіна: Ён, ён! – *тыскае пальцам у экран планиэта.*

На плазме з'яўляецца выява, нібыта з аўтамабільнага відэарэгістратара. Бачна стэрно аўтамабіля, на якім ляжаць рукі мужчыны з зіхоткім дарагім пярсцёнкам. За лабавым шклом шаша падчас руху і зорка "Мерседэса" на капоце.

Голас з плазмы: Фоткі атрымаў. Усё, як і дамаўляліся, Альбіначка, еду па цябе!

Альбіна: Чакаю, любы, чакаю.

Голас: Няўжо сапраўды – любы? Ты ж мяне ніколі не бачыла.

Альбіна: Затое ты бачыў мяне. А я і так ведаю, што ты самы прыгожы і імпазантны мужчына ва ўсім Еўразвязе. А яшчэ я ведаю, што ты там самы разумны. Якія пасты ў Фэйсбуку пішаш, проста сапраўдныя паэмы! Нарэшце, змагу свайго прыгажуну і разумніка расцалаваць!

Голас: А калі я не такі гжэчны, як ты сабе ўяўляеш?

Альбіна: Я чакаю цябе такім, які ты ёсць!

Голас: А калі я не такі заможны, як ты лічыш?

Альбіна: Багацце – пыл. З тваім розумам мільянерам можна стаць за які месяц!

Голас: А калі б я ехаў да цябе не на новым "Мерседэсе"...

Альбіна падхоплівае: ...а на старых "Жыгулях"? Ды хоць пешкі! Мне не трэба раскошных лімузінаў, шыкоўных віл і сукенак ад куцюр. Я ўсё аддам за каханне да цябе!

Голас: То пад'язджаю!

На сцэну на ровары выязджае Генік.

Генік: Сустракай!

Альбіна: Ты?..

Генік: Ён самы. Той, хто кахае цябе, і каго пакахала ты.

Альбіна: Ты... ты... ты... проста туябень!

Генік: Але ж пра мае пасты ў Фэйсбуку ты казалася інакш.

Альбіна: Гэта не ты пісаў, гэта ён. Я яго прыдумала, а ты пад яго падрабіўся, – *паказвае на плазму, дзе машына працягвае рух.* – Яго і пакахала. Сволач, блюзнер, лузер, скаціна бязрогая!.. Ты разбурьў самае святое, ты знішчыў усё, чым я жыла!.. Яшчэ сяброўства яму прапаноўвала... Ты для мяне больш не існуеш!.. Ды каб цябе на могілкі зvezлі!..

Генік: А я і так там працую.

Сцэна пятая

Цвінтар за касцёлам. Генік, Маёр Калода. Марыя-Тэрэза.

Маёр Калода *нецярыліва пазірае на гадзіннік. З'яўляецца Генік.*

Маёр Калода: Спазняешся, Генік.

Генік: На могілкі яшчэ ніхто не спазніўся.

Маёр Калода: Напісаў? – *працягвае руку.*

Генік: А нашто пакуль яшчэ жывому міліцыянту эпітафія?

Маёр Калода: Час цяпер такі. Ідзеш на службу і не ведаеш, чаго праз якую гадзіну чакаць. Ці інфаркт, ці пасадзяць... а то і проста: брык – і на той свет!..

Генік: Вось і я пра тое ж, –

Памёр маёр, нявольнік гонару,
У нашых сэрцах жаль і боль,
Нібы злачынцы ходзяць ходырам,
Якім на хвост ты ўсыпаў соль.
Ты пра стабільнасць годна дбаючы,
Закрыў спіною мужнай свет.
Цяпер спакойна спі, таварышу,
Падхопім твой мы пісталет!

Маёр Калода *пасля непрацяглага роздуму:* Супадае. Ухваляю, – *забірае паперу, мерыца сысці.*

Генік: А грошы?

Маёр Калода: Слухай, Генік... Дзяржава цябе за свае грошы карміла-паіла, вучыла-выхоўвала... І як ты яе аддзячыў? Херам грошы абіваеш. Ты ж універсітэт скончыў, дзетак вучыў... Пакуль з працы не выперлі. І па справе! Усю акругу перакапаў! Я б яшчэ зразумеў, каб ты бульбу выбіраў...

Генік: Вы ведаеце, што я шукаю. І знайду. Іншым разам я нават чую, як з-пад зямлі б'юць бомы.

Маёр Калода: Ты мне пад дурня не касі! Можа, ты яшчэ мову птушак разумееш? Уладкуйся на працу, як усе нармальныя людзі. Тады і будзеш штотымся сваяе грошы праз бухгалтэрыю атрымліваць.

Генік: То за эпітафію не заплаціце? Гэта ж цяпер мой хлеб!

Маёр Калода: Пасля смерці разрахаемся. Скажы “дзякуй”, што за тунейства не пасадзіў, – *сыходзіць.*

З'яўляецца Марыя-Тэрэза.

Марыя-Тэрэза *ціха спявае:*

Już tam ojciec do swej córki
Mówi zapłakany:
«Słuchaj jeno, pono nasi
Bija w tarabany».

Генік: Дзень добры! Маю прапанаваць пані Марыі-Тэрэзе колькі эпітафій на выбар.

Генік *аддае Марыі-Тэрэзе паперу, тая чытае:*

Пайшла і нігды юж не вернешся, Тэрэза,
Над гробэм твоім ожэл бялыі залунаў.
І ў дэшч, і ў снег анёлы граюць паланезы
Шапэн з Міцкевічам за спокуй п'юць да дна.

Марыя-Тэрэза (*жахаецца і жагнаецца*): Esus Maria! Я ж прасіла эпітафію для змерлага прадзядка, а не для мяне!

Генік: Настрой такі. Паэты змагаюцца з вечнасцю, і вершы на могількавым мармуры застаюцца назаўсёды. Можа, па хуткім часе і пані прыдасца. Можаце аплаціць авансам.

Марыя-Тэрэза: Юж дала пану паэту аванс за эпітафію для прадзядка.

Генік: То, калі ласка, – *працягвае аркуш*.

Марыя-Тэрэза:

Ён поляк быў з душой шырокай, быццам крэсы,
Дзе мешкал слаўны пшызвойты длугі век,
Але пайшоў у дол смяртэльнай куламесы,
Цячэннем гнаны паспалітых шыбкіх жэк.

Марыя-Тэрэза: О, свенты Казімеж!

Генік: Думаеце, ён напіша лепш за мяне?

Марыя-Тэрэза: А дзе пра тое, што наш маёнтак був найлепшы ў цэлым воеводстве?

Генік: Але ж пані сама казала, што той маёнтак прадзед проста прафукаў!

Марыя-Тэрэза: То быў бардзо шляхетны ўчынак! Мусіў сплаціць картачную пазыку. Дарэчы, пра гэта тэж трэба згадаць у эпітафіі. Хаця вам, беларусам-калгаснікам, нашай польскай гжэчнасці не зрозумець.

Генік *забірае аркушы ў Марыі Тэрэзы, дзярэ іх напалам і вяртае.*

Генік: То няхай пані пашукае сабе іншага паэта.

Сцэна шостая

Там жа. Генік, Марыя-Тэрэза, Ваван, Эльбрус.

Непадалёк з'яўляюцца Ваван і Эльбрус у бутафорскіх казацкіх апранахах, Ваван вешае на папярэчыну крыжы торбу. Эльбрус дастае вялікі "касяк".

Ваван *жыццяр адасна гарлае:* Любо, братцы, любо! Любо, братцы, жыць!.. Эльбрус!.. Посмотри на могилах, может, закуску какую найдешь!..

Эльбрус *прыглядаецца да Марыі-Тэрэзы і Геніка, торгае за рукаў Вавана, наказвае.*

Эльбрус: Э-э-э...

Ваван – *да Марыі-Тэрэзы:* Бабушка! Советский Союз помнишь? Сталина видела? Ди сюда!

Марыя-Тэрэза *з жахам паглядае на казакаў, жагнаецца:* Matko boska Częstochowska, zmiłuj się nad nami, a nad Moskalami – jak sobi chcesz! – *уцякае.*

Ваван да Геніка: Братан! Тебе масть поперла! Одеколон уважаешь? – *дастае з торбы садовы апырквальнік, пафарбаваны на золата.* – Во, "Москва златоглавая"!

Генік: Адчапіцеся...

Эльбрус: Ваван. Вай, эбель! – *паглядае пытальна на Вавана.*

Ваван – Геніку: Ты чё – типа, русофоб? По-человечески говорить не можеш?

Генік: Ды я па рознаму магу...

Ваван: Закрой глаза, открой рот. Эльбрус! – *мерыцца навесіць садовы распырсквальнік на Эльбруса.*

Эльбрус паварочваецца да крыжы, нібыта расхіляе нагавіцы.

Генік дае яму высвятка. Эльбрус падае на карачкі. Генік наводмаш б'е Вавана і ўцякае.

Ваван і Эльбрус глядзяць адзін на аднога.

Эльбрус: Кізяк хана!

Ваван: Ты прав, братан: такое спускаць нельзя!

Ваван, Эльбрус бягуць следам за Генікам. Ваван на хаду распыляе адэкалон.

Сцэна сёмая

Санктуарый пры касцёле. Генік, Баляслаў, Лешэк, Голас запарата-канвектара.

Генік забягае ў санктуарый, дзе на плечыках вісіць літургічнае адзенне **Пробашча**, кленчыць перад укрыжаваннем, моліцца.

Генік: Магутны Божа, чуеш мяне?.. Цяпер ты разумееш, што такое наша мястэчка? Ну чаму ты нарабіў тут столькі паскудства?!.. Чаму замінаеш прыстойным людзям жыць, чаму плодзіш розную брыдоту, чаму насылаеш розную набрыдзь?!.. Ведаеш, Божа, прачынаюся я штورانіцы і на цябе наракаю: і чаму я ў гэтай Беларусі нарадзіўся? Ну хіба ты не мог распарадзіцца, каб бацькі мае былі якімі амерыканцамі, ці французамі, ці ірландцамі?! А потым гляджу на нашу зямлю, згадваю велічны храм, што калісь тут стаяў, і думаю: дзякуй табе, Божа, што стварыў мяне тым, кім я ёсць. Але жыццё тут становіцца зусім невыноснае. Хоць уцякай... але ж чаму я мушу са сваёй зямлі ўцякаць? Божа, ты ж умееш цуды рабіць!.. То зрабі, каб уся гэтая навалач адсюль пасыходзіла, каб нам дыхалася лягчэй, каб...

За сцэнай гучаць галасы Вавана і Эльбруса.

Голас Эльбруса: Сэкир башка!..

Голас Вавана: Урою козла!..

Гук крокаў. Генік аглядаецца, мерыцца схвацацца, не знаходзіць прыдатнага месца, бачыць літургічнае адзенне, пакінутае ксяндзом, паспешліва накідае.

У санктуарый з'яўляюцца Баляслаў з Лешэкам, асыярожна заносзяць скрыню, зайважаюць Геніка ў літургічным адзенні.

Баляслаў: Пан пробашч? Вітаю! Ані слова па-польску!

Лешэк зьякана азіраецца: Тут паўсюль КГБ!

Генік: Ды я, панове...

Баляслаў: Ведаем, што пан – не іх таемны агент.

Лешэк: А вось мы з панам прафесарам антрапалогіі праўдзівыя агенты, але ж не КГБ, а...

Баляслаў затуляе Лешэку рот далонню: Пан пробашч, буду шчыры: наша арганізацыя настолькі сакрэтная, што нават не мае назвы.

Лешэк: Але мае мэту!

Генік ачмурэла: Прабачце...

Баляслаў і Лешэк разам: Карга паляка!

Танец Баляслава і Лешэка вакол ачмурэлага Геніка, гучыць іх зонг-дуэт.

Дзе паляк, там і касцёл.

Дзе касцёл – спрадвеку Польшча.

Што ж вы рады не дасце
Тут, на крэсах, помніць больш, чым
Варта памятаць заўжды
Наўскасяк віхуры ўсякай?
Але ўсё ж – тае бяды!
Карта выручыць паляка!

Карта паляка – беларуская мара!
Карта паляка – будзьма ў касце абраных!
Карта паляка – еўрапейскасці метка!
Карта паляка – гэта твой выбар, дзетка!

Нашы людзі тут і там.
Што вас цягне да палышчызны,
Нецікава сёння нам,
Нас цікавіць вынік існы:
Кожны пан эрзац-паляк –
Грош да скарбу ўплываў польскіх
Грош – сляза, пусты мядзяк,
Ды калі іх шмат, то слёзкі

Золатам стануць. Выкшталцоная мара!
Золата ў стане далучыць да абраных!
Золата ў стане адамкнуць дзверы й сэрцы!
Золата ў стане людскай пыхай сагрэцца!

Баляслаў: А да каго тут, у мястэчку, звяртацца са сваёй прапановай, як не да ксяндза?..

Генік глядзіць на скрыню: А гэта...

Баляслаў: ...гэты апарат перавыхавае самага маргінальнага беларуса ў найпраўдзівейшага шляхотнага паляка!

Лешэк распакоўвае скрыню: ...можа аднаўляць з нябыту патрэбныя сведчанні і ўспаміны...

Баляслаў: ...умее бачыць, чуць, пераконваць, ствараць спакусы, ад якіх нельга адмовіцца і перайначваць гісторыю...

Лешэк: Нават прадказваць будучыню!..

Генік: І вы прапануеце мне... гэтым займацца? А ці не пайсці вам, шаноўнае паньства, разам з вашым апаратам самі ведаеце куды?!

Баляслаў: Мэта заўсёды апраўдвае сродак!

Лешэк: Не ўсё так страшна, пан ксёндз! Вы ж яшчэ не бачылі, як той апарат працуе.

Голас з апарата-канвектара: Асцярожна, панове! За намі могуць сачыць...

Баляслаў: Мы яшчэ пабачымся!

Лешэк: Плёну!

Лешэк і Баляслаў сыходзяць на дыбачках.

Сцэна васьмая

Мястэчка, плошча. Марыя-Тэрэза, Валька-Валіза, Мяо Лінь, Альбіна, Маёр Калода, Блазан.

Валька-Валіза з вялізнай клятчастай торбай, гандлюе трантамі. Каля яе – **Марыя-Тэрэза, Мяо Лінь і Альбіна.**

Альбіна: Хачу такое ж самае, толькі са стразамі!

Валька-Валіза: Няма. Купляй беларускае!

Марыя-Тэрэза: У пані Валянціны ўсё такое нясціплае, маладзёжнае... Мне, пенсіянерцы, у такім не проста да касцёла – на вуліцы з'явіць се сорамна! Дый задрого...

Валька-Валіза: Сціплага захацелася? Задорага, кажаш? Ідзі, бабка, у краму “Рытуал” для нябожчыкаў – там ўсё і сціплае, і таннае!

Мяо Лінь прыкладае да сябе вопратку: Саўсем вялікі. А паменей няма?

Валька-Валіза: Ты, драбязя вузкавокая, замест свайго рысу лепш бы бульбу са шкваркамі наварочваў! Тады і вылюднееш!..

На плазме з’яўляецца Блазан: канфедэратка, мундзір Другой Рэчытаспалітай, бутафорскія ўзнагароды, за спінай – гусарскія крылы. Раскідае ўлёткі. Паперкі сьцілоцца з-пад штанкетаў. Усе іх ловяць і чытаюць.

Валька-Валіза: Да жыхароў мястэчка...

Марыя-Тэрэза: ...адчыняецца “Школа паляка” ...

Альбіна: ...усім выпускнікам гарантуецца атрыманне адпаведнай карты...

Мяо Лінь: ...якая дае шмат ільготаў, выгодаў і перавагаў...

Валька-Валіза, Марыя-Тэрэза, Альбіна і Мяо Лінь спяшаюцца ў “Школу паляка”.
З’яўляецца Маёр Калода, падймае ўлётку, чытае.

Маёр Калода: Дык гэта ж... экстрымізм!

Сцэна дзевятая

Санктуарый пры касцёле. Генік, Анёл, Валька-Валіза, Марыя-Тэрэза, Альбіна, Мяо Лінь.

Генік каля скрыні, уважліва яе аглядае, потым падыходзіць да ўкрыжавання, глядзіць на яго запытальна.

Генік: Магутны Божа, я цябе пра што прасіў? Каб ты распарадзіўся ўсю дрэнь з нашага мястэчка папрыбіраць. А ты што зрабіў? Новую брыдоту сюды наслаў! Ну, і што мне цяпер з гэтым апаратам рабіць? Выкіну я яго на хрэн! – *б’е нагой па апаратах-канвектары.*

У гэты момант уключаецца плазма. На ёй Блазан у анёльскім абліччы, падносіць да вуснай саксафон, каротка грае нешта, падобнае да прамоўленай фразы.

Генік: Што?.. Я мушу гэтым заняцца?..

Блазан грае сцвярдзальную музычную фразу.

Генік: Ды ў нашым мястэчку ніякіх палякаў зроду не было!

Блазан грае кароткую фразу.

Генік: Але нашто тады іх штучна пладзіць?

Блазан адказвае музычнай фразай.

У гэты момант дзверы санктуарыя адчыняюцца, і ў памяшканне ўвальваюцца Валька-Валіза, Марыя-Тэрэза, Альбіна і Мяо Лінь.

Валька-Валіза: Карта паляка?

Марыя-Тэрэза: Карта паляка!

Альбіна: Карта паляка?

Мяо Лінь: Карта паляка!

Пучаць зонгі.

Валька-Валіза:

З гэтай картай кіну транты
І займуся кантрабандай.
Навару на цыгарэтах
На катэдж, раней апеты...

Марыя-Тэрэза:

В гловах прох і мешкавіна
Хамы ўсё бялорусіны.
Бэз гісторыі, культуры,
Тылько цёнг калхозных бэдураў.

Альбіна:

У Варшаву я паеду –
Дакажу сабе і свету,
Што хахаць паляка варта,
Раз тут швах. Ратуй жа, карта!

Мяо Лінь:

Сёння тут, а заўтра ў Польшчы.
Будзе там заробак большы,
Бо не п'ю на цяжкай працы.
Час прыспеў валіць кітайцу!

Валька-Валіза, Марыя-Тэрэза, Альбіна і Мяо Лінь абступаюць Геніка.

Валька-Валіза – да Геніка, з навагай: Школа паляка – твой бізнэсовы праект?

Марыя-Тэрэза – да Геніка, з пашанай: Пан могількавы паэт нарэшце адчуў свае польскія карані?

Альбіна – да Геніка, з'едліва: Вырасьціў прамяняць беларускіх нябожчыкаў на жывых палякаў?

Мяо Лінь – да Геніка, цікаўна: А карміць у вашай школе будуць?

Генік: Заўтра – першы занятак. Пра ўсё і дазнаецца...

Сцэна дзясятая

Мястэчка, ноч. Ваван, Эльбрус, Любоў Францаўна, Генік.

Санктуарый, на плазме выява шыльды "Szkoła podstawowa dla Polaków-neofitów". З'яўляюцца Ваван і Эльбрус.

Ваван глядзіць на шыльду, прамаўляе трагічна і пафасна: И это – на нашей исконно земле... Значит, пока мы возрождали великую империю, за которую наши деды кровь проливали, эти неблагодарные белорусы без спросу в Европу намьпились?

Эльбрус: Кызыл биялять!

Ваван: Ты прав, Эльбрусик! Бензином их, русофобов, бензином... Спички есть?

Ваван выцягвае каністру.

З'яўляецца Любоў Францаўна, падазрона глядзіць на Вавана з каністрай.

Любоў Францаўна: Што тут абдываецца?

Ваван: Так, это... Типа гуляем. То есть патрулируем.

Любоў Францаўна падазрона паглядае на каністру, прынохваецца: А там што?

Эльбрус: Шайтан-вада!..

Любоў Францаўна цалкам задаволеная адказам: А-а-а... Ну, у вас яшчэ і не такое п'юць!..

Ваван і Эльбрус сыходзяць.

Дзверы санктуарыя адчыняюцца, на парозе з'яўляецца Генік.

Генік: Што тут здарылася?

Любоў Францаўна: Нічога. Але, калі б я не прыйшла – тады б здарылася напэўна!

Генік: Вы прыйшлі прачытаць мне лекцыю пра дзяржаўную ідэалогію?

Любоў Францаўна з нечаканай гарэзлівасцю адбывае Геніка: Ах ты маё маладое

і брыдкае!.. Я прыйшла цябе ўратаваць... Ну, хто ж так робіць? – *паказвае на надпіс на плазме, відавочна заляцаецца.* – Усярэдзіну пусціш? – *праходзіць у санктуарый.*

З а ц я м н е н н е.

Сцэна адзінаццатая

Санктуарый, у якім месціцца “школа паляка”. Блазан, Генік, Валька-Валіза, Мяо Лінь, Марыя Тэрэза.

З цемры праяўляецца Блазан, апрануты, нібы камандзір партызанскага атрада: “кубанка” з чырвонай паскай, кажух, перацяты кулямётнымі стужкамі, побач – аўтамат ПППШ. Блазан каля Вечнага агню, побач – дзве кардонныя постаці піянераў аддаюць салют.

На плазме з’яўляюцца цітры: Адам Міцкевіч, “Дзяды”, следам ідуць краявіды старых могілак з палётам начных птушак.

З плазмы гучыць хор:

Ciemno wszędzie, głucho wszędzie,
Co to będzie, co to będzie?

Блазан *акампануе на гармоніку, на манер Гусяра з “Дзядоў” спявае:*

Zamknijcie drzwi od kaplicy
I stańcie dokoła truny;
Żadnej lampy, żadnej świecy,
W oknach zawieście całuny.

З плазмы гучыць хор, рэфрэн:

Ciemno wszędzie, głucho wszędzie,
Co to będzie, co to będzie?

З гары спускаюцца на арэлях Мяо Лінь і Альбіна, апранутыя як піянеры-героі з савецкіх школьных стэндаў “Ніхто не забыты, нішто не забытае”. За спінамі іх белыя анёлскія крыльцы.

Мяо Лінь *спявае:*

Do mamy lecim, do mamy.
Cóż to, mamó, nie znasz Józia?
Ja to Józio, ja ten samy,
A to siostra moja Rózia.

Альбіна *падхоплівае:*

Patrz, jakie główki w promieniu,
Ubiór z jutrzeńki światelka,
A na oboim ramieniu
Jak u motylków skrzydełka.

З супрацьлеглага боку сцэны падыходзіць Валька-Валіза, апранутая партызанскай санітаркай: торбачка з чырвоным крыжам, кабура на баку.

Валька-Валіза *спявае:*

Maż mój już na tamtym świecie,
Córkę zabrałeś do dwóra,
Matka w chacie leży chora,
Przy piersiach maleńkie dziecko.
З плазмы гучыць хор, рэфрэн:
Ciemno wszędzie, głucho wszędzie,
Co to będzie, co to będzie?

Блазан *спявае, акампануе на гармоніку:*

Wszelki duch! jakaż potwora!
Widzicie w oknie upiora?

Jak kość na polu wybladły;
Patrzcie! patrzcie, jakie lice!

На сцэне з'яўляецца Маёр Калода з улёткай у руцэ. Музыка змайкае.

Маёр Калода: Та-а-ак... Несанкцыянаванае зборышча? – аглядае прысутных.
– Гэта што за балаган?

У светлавым коле пражэктара праяўляецца Генік, які сядзіць у фатэльчыку з выглядам рэжысёра.

Генік: Ставім патрыятычную п'есу, прысвечаную юбілею вызвалення нашага мястэчка ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Маёр Калода *паказвае на пераапранутых партызанамі Мяо Ліня, Альбіну і Вальку-Валізу:* А гэта хто?

Генік: Душы герояў-партызан, якіх фашысты закатавалі.

Маёр Калода: А чаму ўсё па-польску?

Генік: Дык мы ж з палякамі цяпер сябруем! А неўзабаве – месячнік беларуска-польскай дружбы. Вось дазвол начальніцы ідэалагічнага аддзела, – *выцягвае з-пад шапкі паперку.*

Маёр Калода *ўважліва чытае, потым аглядае прысутных:* Супадае...

Сцэна дванаццатая

Санктуарый, у якім месціцца “школа паляка”. Генік, Мяо Лінь, Баляслаў, Лешэк, Голас з апарата-канвертара.

На сцэне агрэгат-канвертар. З'яўляюцца Баляслаў і Лешэк. Спыняюцца перад уяўнымі дзвярыма. Лешэк мержыцца адразу іх адчыніць. Баляслаў спыняе яго.

Баляслаў: Każdy porządny człowiek musi zapukać przy wejściu do sanktuarium, – *далікатна стукае ў дзверы.* – Puk, puk, puk.

Адказу няма. Уваходзяць. Баляслаў з Лешэкам. Лешэк аглядаецца.

Лешэк: Пан прафесар! Агентаў КГБ не выяўлена.

Баляслаў *выглядае гаспадара:* Пан пробашч!

Лешэк: Гэта мы!

З-за агрэгата падымаецца Генік.

Баляслаў: Як там наша справа?

Генік: Першы набор у школу палякаў-неафітаў паспяхова завершаны. Ідзе навучанне.

Баляслаў: Ці не будзем мы замінаць сваёй прысутнасцю на занятках?

Генік *кліча:* Następny!

З'яўляецца Мяо Лінь.

Генік *прадстаўляе:* Першым у палякі папнуўся. Аднак, поспехі навідавоку. Можце праэкзаменаваць.

Баляслаў: Kto ty jesteś?

Мяо Лінь: Polak mały.

Лешэк: Jaki znak twój?

Мяо Лінь: Orzeł biały.

Баляслаў: Gdzie ty mieszkasz?

Мяо Лінь: Między swemi.

Лешэк: A w co wierzysz?

Мяо Лінь: W Polskę wierzę.

Баляслаў: Wspaniale!

Лешэк *апладуе.*

Баляслаў: А цяпер няхай пан Мяо прамовіць сімвал веры праўдзівай – польска-каталіцкай.

Мяо Лінь: Веру ў польскую кельму, польскі адвес і ў польскія грошы.

Баляслаў: Пан Мяо не ест ешчэ католікем? То пан пробашч мусіць неадкладна ахрысціць новага польскага патрыёта.

Баляслаў з Лешэкам *удвох накідаюць на Геніка літургічнае адзенне.*

Генік: Хм, хм... – *палятвае далонню па агрэгяце.*

Голас: Ён не можа.

Генік: Так. Не магу.

Баляслаў: Чаму?

Голас: Не мае права.

Генік: Так. Не маю.

Баляслаў да Мяо Ліня: А што пан такога зрабіў?

Генік: Нічога. Гэта я зрабіў, – *здымае літургічнае адзенне.* – Адбылося прыкрае непаразуменне. Ніякі я не ксёндз.

Лешэк у жаху: Агент КГБ!

Баляслаў: Здаецца.

Абое выцягваюць рукі, нібыта падстаўляюць іх пад кайданкі.

Мяо Лінь *паціху знікае.*

Генік: Супакойцеся. Я звычайны хлопец. Гэта вы першыя назвалі мяне ксяндзом. Забірайце свой апарат.

Баляслаў хатаецца за галаву: Справа ўсяго жыцця!..

Лешэк: І ўсё ў дупу!

Баляслаў з Лешэкам *абдымаюцца і рыдаюць, як малых дзеці. Нечакана аджывае апарат-канвертар.*

Голас: Панове таемныя агенты. Якія праблемы? Пан прафесар антрапалогіі прагне наварнуць у пальшчызну гэтае мястэчка?

Баляслаў: *Oczywiście!*

Голас: Гэты цудоўны маладзён тым і займаецца, – *звяртаецца да Лешэка.* – Пан Лешэк марыць, каб тутэйшыя беларусы кінуліся па карту паляка?

Лешэк: *Owszem!*

Голас: Вашыя мары здзяйсняюцца самым найлепшым чынам.

Лешэк радасна: *Kurwa!*

Баляслаў: А on ma rację, pan Hienik, – *энергічна паціскае руку Геніку.* – *Jeszcze Polska nie zginęłam póki my żyjemy. Następny!*

Сцэна трынаццатая

Там жа. Генік, Баляслаў, Лешэк, Любоў Францаўна, Голас з апарата.

Заходзіць Любоў Францаўна.

Любоў Францаўна: *Następna, proszę pana.*

Генік прадстаўляе: Любоў Францаўна. Ідэйная палячка. А тое, што працуе загадчыцай ідэалагічнага аддзела – канспірацыя, вы ж самі разумееце.

Любоў Францаўна: Я свядома зрабіла свой выбар, – *залажанаецца да Геніка.* – Праўда, мае маладое і брыдкае?

Генік: А я яшчэ – не.

Баляслаў: Канспірацыя ў нашай справе перш за ўсё.

Лешэк: Час такі.

Любоў Францаўна: У дзяржаўнай ідэалогіі самае галоўнае – выдаць чорнае за

белае. Ці хаця б за зялёнае. Вось і я, як галоўны ідэолаг мястэчка, выдала дазвол на існаванне школы паляка-неафіта пад выглядам самадзейнага народнага тэатра.

Генік: Нават ваш апарат, пан прафесар, мы зарэгістравалі як прыстасаванне для вытворчасці тэатральнага рэквізіту.

Голас: Працую паводле праграмы.

На плазме ўнікае студыйны фотаздымак, на якім падмалоджаная Любоў Францаўна побач з мужчынам у савецкай ваеннай форме.

Любоў Францаўна: Ой, гэта ж мы з таткам, калі ён служыў у Польскай Народнай Рэспубліцы! Тады акурат “Салідарнасць” супраць нас бунтавала...

Лешэк: З такім здымкам у кансулят па карту паляка лепш нават і не пнуцца.

Баляслаў з Лешэкам удаюць, што спрабуюць выцягнуць здымак з апарата.

Голас: Хвіліначку цярпення, панове.

На плазме са здымкам адбываецца трансфармацыя. Савецкая форма ператвараецца ў польскую міжваенных часоў. На падмалоджанай Любоў Францаўне з’яўляецца модны капялюшык з вэлюмам і карункавыя анталіяжы. Праяўляецца штамп “Witamy z Nowogródki. 1936”.

Голас: Прадзед і бабуля Любоў Францаўны.

Баляслаў: Палякі на ўсе сто адсоткаў!

Лешэк: І, што характэрна – аніякага шалберства, махлярства і адвядзення зроку!

Генік: Падробкі заўсёды лепшыя за арыгінал, бо ствараюцца па канкрэтных замовах для канкрэтных нагодаў.

Любоў Францаўна: І я, як загадчыца ідэалагічнага аддзела, гэта пацвярджаю.

Баляслаў: Працуем, панове. Następny!

Любоў Францаўна сыходзіць.

Сцэна чатырнаццатая

Там жа. Генік, Альбіна, Баляслаў, Лешэк, Голас з апарата.

Уваходзіць Альбіна.

Генік: Наша наступная вучаніца. Верыць у незвычайнае. Кахае невядомае. Марыць пра цуд.

Альбіна: На сябе, туябень, паглядзі.

Голас: Дарэчы, нашто панне спатрэбілася карта паляка?

Альбіна: Як гэта нашто? Ён мяне ў Варшаве чакае. Я гэта ведаю дакладна.

Генік: Цяжкі выпадак.

Альбіна: Лузерам слова не давалі, – і да апарата. – Хоць вы мне верыце?

Голас: Каб падобны цуд спраўдзіўся, адной моўнай практыкі мала. Трэба валодаць і мовай цела. Пераходзім да наступнага ўроку. Уявіце сабе, што Генік і ёсць той самы каханы.

Альбіна: Што?! Вось гэты?

Голас: Я кажу, уявіце.

Генік: Я гатовы.

Голас: Вы на традыцыйным балі ў Лазенках, і ён запрасіў вас на танец. Танга!

Генік падае руку Альбіне. Яны танчаць. Падчас танца Альбіна робіць здымкі-сэлфі. Гучыць зонг-дзэт.

Альбіна відавочна цвеліць Геніка:

Герой маіх сноў –
Пан заможны і гжэчны.
Варшаваю зноў
Трызню ў хвалях сардэчных.

Генік:

Навошта табе
Трэба тая Варшава?
Ці час не прыспеў,
Каб сабою ты стала?
Вяртайся дамоў,
О, гламурная козка!
Тынкоўку далоў –
Ты красуня й без лоску.

Баляслаў з Лешэкам падпяваюць:

А сонца смяецца з-за хмараў.
Якая цудоўная пара!

Альбіна:

Мяне не гані,
Не прыдумвай нагоды.
Ты нават не сніў
Маіх вуснаў лагодных.

Генік:

Здараюцца сны,
Абрынаецца ява.
Чым вусны адных
Лепш за іншых ласкаваць?
Ці ў вуснах тваіх
якаясь прынада?
Адзін хіба штрых –
Пошлы колер памады.

Баляслаў з Лешэкам:

А сонца смяецца з-за хмараў.
Якая цудоўная пара!

Альбіна:

А ты пакаштуй
І не зможаш забыцца
На губ смакату,
Што як мёд заіскрыцца.

Генік:

А што мне той мёд?
Мёд бывае і штучным.
І мноства гаркот
Ў яго смаку дакучных.
Фальшывая ты,
Несапраўдная цалкам.
Ад мараў сляды,
Што гарэлі так ярка...

Баляслаў з Лешэкам:

А сонца смяецца з-за хмараў.
Якая цудоўная пара!

Альбіна пераканаўча: Мілы. Табе не падабаецца мая касметыка? Я змыю яе.
Толькі не праганяй. Я ўсё зраблю, як ты скажаш, бо я кахаю цябе, кахаю...

Генік *верыць пачутаму*: Альбіна, ды няўжо... – імкнецца да дзяўчыны.

Альбіна: Купіўся на надзвычайнае, лузер? – *кпліва смяецца і адштурхоўвае яго.*

Сцэна пятнаццатая

Плошча ў мястэчку. В а в а н, Э л ь б р у с.

Ваван і Эльбрус *сядзяць на кукішках, як класічныя гопнікі, побач з лавачкай. Мойчкі лузаюць семкі. Раптоўна Ваван аджывае.*

Ваван *жыццярдасна гарлае*: Едут, едут по Берлину наши казаки... Алё, Эльбрусик, ты в Берлине был?

Эльбрус: Э-э-э... – *гучыць з адмоўнай інтанацыяй.*

Ваван: А в Варшаве?

Эльбрус: Э-э-э...

Ваван: Будем, Эльбрусик, будем. Сапог чудо-освободителя повсюду свой след оставит. И над Варшавой наш флаг водрузим, и на Рейхстаге распишемся, и с Эйфелевой башни поссым.

Эльбрус *з ухвальнымі інтанацыямі*: Э-э-э...

Зноў мойчкі сядзяць, лузаюць семкі.

Ваван: Эльбрус, ты в школу ходил?

Эльбрус: Э-э-э...

Ваван: Мел видел? – *падае Эльбрусу школьную крэйду.*

Эльбрус *нохае крэйду, спрабуе яе на зуб. Ваван стьняе яго.*

Ваван: Идешь по улице. Видишь дверь. Ухо приложил, послушал. Если по-нашему говорят, дальше идешь. А если не по-русски, мелом отмечаешь.

Эльбрус: Э-э-э?..

Ваван: Это чтобы долго не искать, когда наши придут. Освободительный поход начинаем отсюда. Иначе они нам нож в спину воткнут. Задание понял? Выполняй, – *паказвае на ўмоўныя дзверы.*

Эльбрус *падыходзіць да ўмоўных дзвярэй, прыкладае да іх вуха.*

Эльбрус: Тарабар сарай! – *піша на дзвярах касы крыжык, рэфлекторна дадае да яго літару «У», мерыцца пісаць далей.*

Ваван *хапае яго за руку*: Только крестик, дальше не надо.

Эльбрус: Э-э-э?

Ваван: А то еще сотрут... – *спявае.* – Едут, едут по Берлину наши казаки...

Ваван з Эльбрусам *сыходзяць.*

Сцэна шаснаццатая

Санктуарый, у якім месціцца “школа паляка”. Г е н і к на сцэне, Г е н і к на плазме, Б л а з а н у анёльскім абліччы

Генік на сцэне *круціць пустую шклянную пляшку на падлозе, у паўзах чытае сваю ўласную вершаваную эпітафію.*

Зірні, падарожнік, на гэты капец –
Тут Генік ляжыць-спачывае.
Той Генік быў чоткі тутэйшы хлапец,
Ды збэшчаны злёг да Кашчавай.

Генік на плазме: Ты дурны, ці што? Надумаўся... Магіла – чорныя вошы! Табе ж сам Анёл-абаронца сказаў, што ты мусіш той “Картай паляка” заняцца. Ты ж Боскую волю выконваеш! То што не так?

Генік на сцэне: Сам пачынаю верыць, што карта паляка можа змяніць жыццё да лепшага. Вядома ж, спакуса, але...

Генік на плазме: Пачакай, пачакай... А вось гэта добрая думка! Ты ж малады і разумны хлопец. Няма нічога немагчымага. З'едзеш адсюль, з цягам часу станеш заможным гжэчным варшавякам. І тады Альбіна – твая.

Генік на сцэне: Прапануеш мне здрадзіць...

Генік на плазме: Ат, якія мы пафасныя! У душу тваю ніхто не лезе – можаш заставацца самім сабою. Кавалак пластыка цябе ўсё адно не зменіць. Падумай. Хіба Альбіна гэтага не вартая?

Генік на сцэне: Ды валі ты сам ў сваю Польшчу.

Генік на плазме: І звалю. Вось толькі карту паляка атрымаю.

Генік на сцэне: Падлюка! Здраднік! А як жа храм, які пад зямлю сышоў? Як жа званы, якія ты штодня чуеш?

Генік на плазме: А нашто табе той храм? Не шукай таго, чаго не існуе – здаравейшым будзеш. Ну ўсё, я па карту паляка...

Генік на сцэне: Не пасмееш.

Генік на плазме: Я? Лёгка. Ты як хочаш, а я пайшоў.

Плазма выключаецца.

Генік на сцэне: Стой! – *бяжыць.*

На сцэне праяўляецца Блэзан у анельскім абліччы, грае сумную мелодыю.

Сцэна сямнаццатая

Санктуарый, у якім месціцца “школа паляка”. Баляслаў, Лешэк, Любоў Францаўна, Марыя-Тэрэза, Альбіна, Валька Валіза, Мяо Лінь, Постаць на плазме.

Сцэна аздоблена польскай патрыятычнай атрыбутыкай. З'яўляюцца Баляслаў і Лешэк. У Лешэка на шыі барабан, як у харцара. У Баляслава пад пахай стос бутафорскіх вялікіх карт паляка. Збоку апушчаны памежны шлагбаўм.

Баляслаў выклікае: Pani Lubou... Pani Maria Teresa... panna Albina... pani Walancina... rap Miao...

Названыя выходзяць, становяцца ў шэраг. Выход кожнага Лешэк суправаджае барабанным дробам, бы на страце.

Баляслаў: Pani, panowie. Dziś jest najszczęśliwszy dzień w moim życiu. Wreszcie będę mógł mianować Państwa rodakami. Wszyscy zasługujecie na Kartę Polaka. Ale jest jeszcze mała formalność. Każdy z was musi uroczyście rzec się Białorusi.

Альбіна: Czy to jest konieczne, Panie Profesorze?

Баляслаў: A czy to jest takie trudne?

Баляслаў падыходзіць да Мяо Ліня.

Мяо Лінь – жвава: Zrzekam się Białorusi. Zrzekam się Białorusi...

Баляслаў: Wystarczy.

Мяо Лінь убок: Gdzie jest Chińczyk, tam są Chiny.

Баляслаў вешае яму на шыю карту паляка, пераходзіць да Марыі-Тэрэзы. Зноў гучыць барабанны дроб.

Марыя-Тэрэза няўпэўнена: Ja też zrzekam się Białorusi – i ў бок. – Jestem i bez tej karty Polka, tylko że kresowa.

Баляслаў вешае ёй на шыю карту паляка, пераходзіць да Любоў Францаўны.

Любоў Францаўна: Jak mus to mus. I ja się zrzekam. Але застаюся загадчыцай ідэалагічнага аддзела!

Баляслаў *вешае ёй на шыю карту паляка, пераходзіць да Альбіны.*

Альбіна: Ja też się zrze... ja zrze ... – *не ў стане прамовіць слова, – прабачце, не магу, – плача.*

Баляслаў: Swietnie rozumiem panny łązy radości, – *вешае Альбіне на шыю карту паляка.*

Валька-Валіза: Ха, знайшла з-за чаго перажываць!.. Ну, сказала бы “выракаюся”, карона не ўпадзе, ды і беларускі пашпарт пры табе застаецца!.. Тым больш, што вашу Беларусь на хлеб не намажаш... Zrzekam się, zrzekam!..

Баляслаў *вешае ёй на шыю карту паляка.*

Усе, хто атрымаў карты паляка, шнуруюцца, як вязні. Лешэк выбівае на барабане дроб, як перад стратай, дроб гучыць усё страшней. Далейшыя падзеі перадаюцца таксама праз пантаміму. На плазме з’яўляецца сілуэт у капюшоне, твару не відно, відны адно рукі. У кожнай руцэ – па крыжавіне з ніткамі, як у лялькавода ў тэатры марыянэтак, прытым на нітках цяпер і рукі ўсіх прысутных, якія сіхронна торкаюцца, бы лялькі.

“Вязні” адзін за адным пачынаюць мыгэць, усё мацней і мацней, нібы стараюцца перакрыць пошчак барабана. Нарэшце мычэнне пераходзіць у нямую мелодыю паланэза Агінскага “Развітанне з Радзімай”.

Лешэк падымае шлагбаўм, робіць запрашальны жэст. Усе сыходзяць са сцэны.

Сцэна васямнаццатая

Могілка. Марыя - Тэрэза. Прадзед у плазме.

Марыя-Тэрэза *з рыдлёўкай у руках падымае шлагбаўм, выходзіць на могілка, спыняецца перад магілай прадзеда, звяртаецца да фотаздымка Прадзеда на плазме.*

Марыя-Тэрэза: Дрогі прадзядэк, іле разоў у снах сваіх я біла турак пад Веднем поруч з Янам Сабескім!.. Дапамагала Шапэну пісаць яго паланэзы!.. І трупілася радыем замест Складоўскай-Кюры!.. А ты патшыў на мяне з нашэго польскага раю і цешыл се. І я цешыла се, як у Польшчу ехала. Толькі ў Варшаве сказалі мне, што і муй энзык польскі няправільны, і што такіх палячак, як я, венцэй не робяць. А таму, дрогі прадзядэк, я раскапаю тваю магілу, дастану твае косткі і прад’яўлю, як доказ пальшчызны, тым недаверлівым варшавякам. А потым перапахавваю ў роднай польскай зямельцы. Бо мы, чыстакроўныя поляцы, мусімы...

Прадзед на плазме *не вытрымлівае і ажывае, звяртаецца да Марыі-Тэрэзы.*

Прадзед на плазме: Старая ідыётка! Як я “rolak”?! Наш род атрымаў шляхецтва за бітву пад Воршай. Сам я ў “Зялёным дубе” ваяваў і ў “Нашай Ніве” друкаваўся. Паўзі ты рачкі ў сваю Польшчу. І не турбуй мяне больш сваімі дурнымі энкамі, – зноў нерухомее, ператвараецца ў фотаздымак.

Марыя-Тэрэза *ачмурэла глядзіць на плазму.*

Марыя-Тэрэза: Магутны Божа – ўладар сусветаў!... – *абапіраючыся на рыдлёўку, кульгае прэч.*

АКТ ДРУГІ

Сцэна першая

Сцэна перад заслонай, потым Плошча ў мястэчку. Блазан, Генік, Любоў Францаўна, Маёр Калода, Марыя - Тэрэза, Валька - Валіза, Мяо Лінь.

Заслона, з-за яе выходзіць Блазан. Гучыць яго зонг:

Мы чорнае ўсе прагнем успрымаць
За белае ці там за іншы колер.
Калі ж усведамляем, што дарма
Падманвалі сябе – маўчым міжволі

І пнемся акулярны начапляць,
Ды мала быць для гэтага вучоным,
Тут трэба без віхлянняў прызнаваць,
Што зрок, на жаль, твой кепскі апрычона.

Плошча, збоку апушчаны памежны шлагбаўм. Валька-Валіза, Любоў Францаўна, Альбіна.

Валька-Валіза падымае шлагбаўм, выходзіць на сцэну, галосіць, як на пахаванні: Ой, Божухна! Ой, бацюхна!.. Людзі добрыя, што ж гэта робіцца? За якія такія грахі на маю галаву ўсё гэта звалілася? Усё, прапала ваша Валька!.. Як ёсць, прапала!.. Хоць ты вяроўку бяры і ў лес падавайся, – *вытрасае з клятчастай валізы апошняе, што ў ёй засталася – вяроўку, бярэцца завязваць пятлю.* – Ой, задаўлюся на першай асіне.

Да Валькі-Валізы кідаецца Любоў Францаўна.

Любоў Францаўна: Валечка, даражэнькая, што здарылася?

Валька-Валіза: І не кажы, Францаўна. Напазычала я грошай, дзе можна і дзе нямажна. Накупіла цыгарэт, перакінула ў Польшчу. Думала, пабагацею адразу ды катэдж на зайздрасць усім пабудую. А на мяжы мяне за кантрабанду адразу і павязалі. Мала таго, што ўсё адабралі, так яшчэ і шалёны штраф улупілі!.. А ўсё праз карту паляка, гары яна гарам!..

Любоў Францаўна: Толькі і ўсяго? Мне б твае праблемы. Давай сюды, – *забірае гатовую пятлю.* – Вось у мяне гора, дык гора. Праз гэтую сраную карту з працы выгналі. Там, – *паказвае на неба,* – так і казалі: “Нам у ідэалагічным адзеле агентаў НАТА не трэба”. І куды мне цяпер у нашым мястэчку падацца? Я ж толькі ідэалогіяй кіраваць магу і нічога іншага рабіць не ўмею!..

Валька-Валіза і Любоў Францаўна *тузаюцца, каму дастанецца вяроўка. З-за шлагбаўма з’яўляецца Альбіна, адчужана глядзіць на цётка.*

Альбіна: Вешацца сабраліся, цётчкі? Ну, вешайцеся. Як вяроўка вызваліцца, то і я засілюся.

Любоў Францаўна: Таксама праз карту паляка?

Альбіна: А то!

Валька-Валіза: Нашто табе, Альбіначка, вешацца?..

Любоў Францаўна: Ты ж у нас каралеўна мястэчка!..

Альбіна: Гэта я сярод вас каралеўна. А ў Варшаве такіх, як я, тысячы. Пахадзіла, пабачыла. Ды і палякаў нармальных цяпер вобмаль засталася. Павывеліся ці з’ехалі. Калдыроў і гопнікаў не менш, чым у нас. І дзе ж мне цяпер шукаць таго абранага-каханага?

Любоў Францаўна: Столькі часу і нерваў... і ўсё кату пад хвост.

Альбіна: Ніхто нас у палякі пішчом не цягнуў. Самі на дурніцу і купіліся.

Валька-Валіза *з нядобрым выглядам скручвае вяроўку, бы ўдаўку:* Тут трэба яшчэ разабрацца, хто нам гэтую дурніцу падкінуў.

Сцэна другая

Санктуарый, у якім месціцца “школа паляка”. Генік, Баляслаў, Лешэк, Маёр Калода.

Баляслаў: Маю гонар паведаміць, што кіраўніцтва нашай таёмнай арганізацыі прадставіла пана да найвышэйшай узнагароды.

Лешэк: Ордэн ужо ў дарозе.

Баляслаў: Ale jednego nie mogę zrozumieć ... Każdy porządny kresowiak musi mieć Kartę Polaka!

Лешэк: A pan jak dotąd to nie dostał Karty.

Генік: Ciekaw jestem, czy panowie też mają te Karty?

Баляслаў і Лешэк: I bez tego jesteśmy rodowici Polacy!

Генік: Otóż to. Prawdziwego Polaka widać i bez karty.

З'яўляецца Маёр Калода. Усе змаўкаюць. Маёр Калода ходзіць, падазрона аглядаецца.

Генік: Таварыш маёр, мы зноў нешта парушаем?

Маёр Калода: Пакуль парушэнняў не выяўлена. Я вось прыйшоў ваш спектакль пра партызанаў паглядзець.

Генік: Тэатр з'ехаў на гастролі.

Маёр Калода: Супадае. А гэтыя двое хто? – *паказвае на Баляслава і Лешэка.*

Баляслаў: Мы?.. Драматургі!

Лешэк: “Дзяды” Адама Міцкевіча, які вы тут бачылі, мы і напісалі.

Маёр Калода: Супадае. Зычу далейшых поспехаў, – *казырае, мерыцца ісці, але стыняецца.* – А... ледзь не забыўся. Думаеце, калі маёр Калода ў міліцыі служыць, то ён зусім дэбіл? Усё мястэчка ведае, чым вы тут займаецеся. Значыцца, так. Мне трэба шаснаццаць картаў паляка для сваякоў. Зайдзі ў райадзел, атрымаеш спіс, – *сыходзіць.*

Сцэна трэцяя

Там жа. Генік, Валька-Валіза, Любоў Францаўна, Альбіна, Баляслаў, Лешэк.

На сцэне – Генік, Баляслаў і Лешэк. З-за сцэны чуюцца галасы.

Голас Валькі-Валізы: Гэта ён ва ўсім вінаваты!..

Голас Любоў Францаўны: Адшчапенец!..

Голас Альбіны: Зноў спакусіў маладую прыгажуню сваёй хлуснёю!

З аднаго боку сцэны з'яўляецца Валька-Валіза, яна, як каўбой ласа, раскручвае над галавой вяроўку з пятлёй.

З другога боку сцэны з'яўляюцца Альбіна і Любоў Францаўна.

Альбіна: Францаўна, трымайце!..

Любоў Францаўна: Не ўцячэ!..

Альбіна і Любоў Францаўна *хапаюць Геніка за рукі.*

Баляслаў з Лешэкам *у жаху распаўзаюцца ў розныя бакі.*

Валька-Валіза *накідае пятлю Геніку на шыю і зашморгавае яе. Генік можа адно хрытець.*

Валька-Валіза: Ну што, даагітаваўся за сваю Польшчу?

Любоў Францаўна: Малады і брыдкі!..

Альбіна: А сам у палякі так і не запісаўся.

Мерацца расправіцца з Генікам. З'яўляецца Марыя-Тэрэза з рыдлёўкай. Замахваецца на прысутных, тыя вытускаюць Геніка.

Пучыць зонг Марыі-Тэрэзы:

Зракліся ўшчэнт Радзімы вы і продкавых магіл?
Я ахрышчу нанова вас! Страсу чужынскі пыл!
Ніхто не замінае вам самімі быць сабой.
Дык кіньце малпаванні ўжо, згадайце звычай свой.
Калі, аднак, не кінеце віхляць і малпаваць,
Навучыць вас рыдлёвачка Айчыну шанаваць!
Калі сям'я са школаю не выхавалі вас,
Займуся выхаваннем я! Рыдлёўка супер клас!

Марыя Тэрэза *ў залу – злавесна і з пагрозай:* Хто тут яшчэ хоча прадаць Бацькаўшчыну? – *праз паўзу сыходзіць праз праход у зале.*

Сцэна чацвертая

Поле, курган. Генік, Блазан, Альбіна, Любоў Францаўна.

На верхнім ярусе сцэнічных рыштаванняў з'яўляецца Блазан у анельскім абліччы, удае, што грае на нябачным аргане, б'е ў нябачны зван, грае на саксафоне. На гэтыя гукі выходзіць Генік, прыслухоўваецца.

Гучыць зонг Геніка:

Некалі Бог, па зямлі паблукаўшы,
След свой пакінуў і сям, і там.
Ды не пазнаў яго люд ў землях нашых –
Бога ўзлаваў, і Той зрынуў храм,
Што пад зямлёй аж дагэтуль існуе –
бомы, малітвы, арган п'яе.
Толькі пачуць з нетраў службу святую
Здольны той, хто не здрадзіў сабе.

За сцэнай гучыць зонг Альбіны, ён успрымаецца як працяг зонгу Геніка.

Зонг Альбіны:

Я затуляла ад бомаў тых вушы,
Гук іх глушыўшы, браўшы спакой.
Спрэс між тутэйшых – аблудныя душы.
Я ж не жадаю больш быць такой.
Выкінуць прэч ўсе берушы і маскі!
Ладу і шчасця не будзе з іх.
Без блазнавання, крыўляння, прымазкі!
Дыхаць вальней без звычак чужых.

*Падчас выканання зонгу Альбіна выходзіць, заўважае Геніка.
Генік і Альбіна ідуць насустрач адзін адной, сцяваюць дуэтам:*

Зрынуты храм з нетраў выйсі гатовы,
Ўстаць на паверхні зможа тады,
Як паяснюць ўжо нашы галовы,
Станем сабой, як я, так і ты.

Альбіна: Прабач, Генік!.. Я цябе ледзь не забіла..

Генік: У цябе было багата памагатых!..

Альбіна: Раней усё наша мястэчка ўважала цябе за скончанага лузера. Цяпер – за падступнага ашуканца. А ты як быў разумным і добрым хлопцам, так ім і застаўся.

Генік: Альбіначка, нарэшце! Цяпер ты зноў такая, якой я цябе памятаю!

Бяруцца за рукі. Анёл нібыта іх бласлаўляе. Знянацку між імі з'яўляецца Любоў Францаўна.

Любоў Францаўна – Альбіне: Сучка гламурная. Майго падапечнага зводзіш? – **звяртаецца да Геніка.** – А ты – проста гадзённыш. Мала таго, што я праз тваю карту паляка з працы вылецела... Дык ты яшчэ мяне – ладную, спелую і прыгожую жаншчыну, на гэтую прашмандоўку прамяняў. Я вас усіх знішчу... – *сыходзіць.*

Сцэна пятая

Плошча. Баляслаў, Лешэк, Постаць на плазме.

Лешэк: Stracone...Wszystko stracone..

Баляслаў: Csss!... Zapomniales? Trzeba skontaktować się z kierownictwem, Leszek, pulpit.

*Лешэк похаткам вешае ў наветры ўяўны таксафон. Баляслаў нібыта ціскае на ім кнопкі.
Гучыць: "Pi... pi... pi..." Гдзе выклік. Загараецца плазма. На ёй – таямнічая Постаць, твару не відно.*

Баляслаў: Misja nie powiodła się. Tajne miejsca ujawnione. Szyfry odtajnione. Sieć agentów przerekrutowana.

Лешэк: Przecież nas nie rostrzelają, prawda?

Постаць на плазме: Każdy przyzwoity człowiek musi pamiętać, że nie jest konieczne aby umrzeć do rostrzału!

Баляслаў: Co mamy zrobić?

Постаць на плазме: Niezbędna jest szybka ewakuacja ze sprzętem. Ewakuacja.

Баляслаў: Gdzie?

Постаць на плазме: Do wszystkich diabłów, za Bóg.

Выява знікае з плазмы.

З а ц я м н е н н е.

Сцэна шостая

Санктуарый, у якім месціцца “школа паляка”. Генік, Альбіна, Любоў Францаўна, Ваван, Эльбрус.

Генік і Альбіна *здымаюць атрыбутыку “Школы паляка”.*

Альбіна: Генік, няўжо ні пра што не шкадуеш?

Генік: Што ні робіцца, усё да лепшага. Каб не гэтая школа паляка, мы б тут усе і надалей блазнавалі. На любую дурніцу павядземся, абы выглядала прывабна і не па-тутэйшаму.

Альбіна: Я іншым разам гляджу на наша мястэчка і думаю – сапраўдная вар’ятня.

Генік: Тваё танга з кійком для сэлфі ўпісваецца ў наш краявід проста цудоўна.

Альбіна: Я ж для гэчнага варшавяка старалася. А ты яго і прыдумаў.

Генік: А ты купілася. Папсой касметыкай намазюкалася, рыначныя транты напяліла. Вось і даблазнавалася... сцервачка гламурная.

Альбіна: Калі жывеш у казліным статку, лепш не вылучацца. Хіба што рогі крыху пазалаціць ды бліскучы званочак на шыю начапіць. Ды што я табе расказваю?! Ты ж сам могілкавым графаманам прыкідваўся.

Генік: Калі б у нашым мястэчку аб’явіўся Адам Міцкевіч, ён бы таксама такім прыкідваўся. А не – трапіў бы да вязніцы. Я нават ведаю, хто б яго туды запратурыў...

Альбіна: Але ж той Міцкевіч наўрад ці папнуўся б па карту паляка.

На сцэне з’яўляюцца Любоў Францаўна, за ёй ідуць Ваван і Эльбрус.

Любоў Францаўна: А я всегда говорила, что белорусы – те же русские люди! Только со знаком качества. Но есть еще в местечке отдельные отщепенцы, которые выступают против нашей общей матушки-России...

Эльбрус ператыняе: Тарабар сарай!.. – *паказвае на Геніка і Альбіну, – ставіць крэйдзі крыжык.*

Ваван: Стоять, суки!.. Освободители пришли!.. – *працуе распырсквальнікам.*

Любоў Францаўна і Эльбрус *расцягнутай нагайкай абвязваюць Геніка і Альбіну, зводзяць са сцэны.*

Сцэна сёмая

Там жа. В а в а н.

Ваван *выходзіць на авансцэну, гаворыць проста ў залу.*

Ваван: Ну что уставились? Забыли, как освободитель выглядит?! Так вот он я! Думали, загнали русского медведя в берлогу? Думали, купили его разными пармезанами, педикюрами, бабскими прокладками по телевизору и прочим западным

бл...дством? Сами все это и жрите! Забыли, как портянки Суворова пахнут? Вспомните, еще как! И нам глубоко по херу, что вы о нас будете думать. Русский медведь пока еще только чешется спросонья. Но знайте: не сегодня-завтра выберемся мы из берлог и поднимемся с колен. И тогда всех вас – бульбашей, полячишек, хохлов и прочих жидов в такой бараний рог скрутим, что только сок брызнет во все стороны!

Падчас прамовы Вавана над сцэнай узнімаецца рускі імперскі сцяг з надпісам “Северо-западная народная республика”. Гучыць гімн СССР без словаў.

Ваван пырскае ў бок залы залу распырсквальнікам, прыкладае далонь да папахі і сыходзіць са сцэны.

Сцэна восьмая

Могілка. Марыя - Тэрэза, Маёр Калода, Валька Валіза.

На сцэне з’яўляецца Марыя Тэрэза з рыдлёўкай. Глядзіць на імперскі сцяг, мерыцца збіць яго рыдлёўкай. Не дастае. Азіраецца, капае зямлю.

З-за куліс выходзіць Маёр Калода, ён дэманструе ў ёй не заўважае сцяга. Марыя-Тэрэза адразу ж хавае рыдлёўку за спіну, перабірае ружанец.

Маёр Калода: Молішся, цётка?

Марыя-Тэрэза: Малюся, даражэнькі.

Маёр Калода: Маліся, старая, маліся. Самы час, – сыходзіць.

Марыя-Тэрэза вьшэптвае: Цёмна людзі... Глуха людзі... Штосьці будзе... Штосьці будзе...

Працягвае капаць зямлю. З’яўляецца Валька-Валіза.

Валька-Валіза: Бульбу капаеш ці пахаваць каго вырашыла?

Марыя-Тэрэза: Не дуры галавы.

Валька-Валіза: А ты ў курсе, што ў нас яшчэ адзін сцяг вывесілі?

Марыя-Тэрэза: Таму і капаю, – працягвае капаць.

Валька-Валіза: Я вось думаю, браць мне расійскі пашпарт, не браць? З аднаго боку, рускія нам – самыя блізкія браты, а з другога – я на картцы братоў-палякаў ужо апяклася.

Марыя-Тэрэза адкладае рыдлёўку, бярэцца выцягваць адкапаную скрыню.

Валька-Валіза: А што там?

Марыя-Тэрэза: Ад прадзеда спаakon вякоў мне засталася спадчына.

Валька-Валіза: Давай памагу.

Марыя-Тэрэза: Ідзі, Валька, куды ішла. Не твая то справа. Сама ўпраўлюся.

Выцягвае скрыню вайсковага ўзору, валачэ яе за кулісы.

Сцэна дзевятая

Санктуарый, дзе раней месцілася “школа паляка”. Генік, Альбіна, Ваван, Эль-брус, Баляслаў, Лешэк, Маёр Калода.

Звязаныя нагайкамі Генік і Альбіна – спіна да спіны.

Ваван: Ну что, нацики русофобские... Исполосовать бы вас нагайками до смерти. Но мы, освободители, люди гуманные. Даю последний шанс искупить вину.

Генік: Свае расейскія пашпарты можаце і без мяне раздаваць.

Альбіна: А я вам увогуле без дайпатрэбы.

Ваван: Ты чё, шмара, сер’ёзно так думаеш?

Заходзіць Маёр Калода. Дэманструе ў ёй не заўважае звязаных Геніка і Альбіну.

Маёр Калода – да Вавана: Значыцца, незарэгістраваны сцяг вывесілі, расійскія пашпарты раздаеце...

Ваван: А чё, типа нельзя? Мы же братья-славяне!..

З'яўляецца Эльбрус, ён вядзе за сабою на вяроўцы звязаных Баляслава і Лешэка.

Эльбрус: Рабы якшы, – абсякаецца, заўважыўшы **Маёра Калоду.**

Маёр Калода – праз паўзу да **Вавана:** Значыцца, так. Зробіш шаснаццаць пашпартоў для маіх сваякоў... І сямнаццаты для мяне. За расійскі пашпарт у нас са службы яшчэ нікога не выгналі.

Ваван кідаецца абдымаць **Маёра Калоду:** Молодец, братан! Респект и уважуха! Сразу видно – свой человек, – і да **Эльбруса.** – И это только начало. Короче, надо выпить! Я сейчас за бухлом и за бабами сгоняю. А ты, – *звяртаецца да Маёра Калоды,* – Эльбрусику какой-нибудь наркоты подгони.

Эльбрус: Э-э-э?... – *паказвае на зляканых Баляслава і Лешэка, жэстам пратануе адрэзаць ім галовы.*

Ваван: Эльбрусик, ну сколько раз тебе говорить: мы ведь вежливые люди! – і да **Геніка.** – Умел оплоячивать Северо-Западный край – сумеешь сделать из них, – *паказвае на Баляслава і Лешэка,* – истинно русских патриотов. К моему приходу пропустишь их через свой аппарат.

Альбіна: А калі не атрымаецца?

Генік: А калі я адмоўлюся?

Ваван: Тогда твою тёлку всей станицей отымеем, а тебя Эльбрусику в подарок отдадим.

Ваван і Маёр Калода сыходзяць.

Сцэна дзясятая

Там жа. Генік, Альбіна, Эльбрус, Баляслаў, Лешэк, Блазан.

Эльбрус вызваляе Геніка і Альбіну, паказвае на Баляслава з Лешэкам, а потым на агрэгат-канвектар.

Эльбрус: Баран – казан.

Баляслаў: Nie pozwalam!..

Лешэк: Raczej my się nawzajem pozabijamy!

Развітальна паціскаюць адзін адному рукі.

Баляслаў: Umieramy..

Лешэк: Ale się nie poddamy!..

Баляслаў і Лешэк хапаюць адзін аднога за шыі, душыць. Альбіна з Эльбрусам спрабуюць расцаліць Баляслава і Лешэка, тыя працягваюць душыць адзін аднога, адбіваюцца нагамі.

З'яўляецца Блазан, каротка грае на саксафоне мелодыю “Лезгінкі”. Яго бачыць і чуе толькі Генік.

Генік: Што... што ты сказаў?

Блазан зноў грае “Лезгінку”, але больш энергічна.

Генік: Божачкі... Ды няўжо?... – *рытмічна пляскае ў ладкі, падпявае матыў, заахвочвае рабіць гэта і Альбіну.* – Та-та-та...

Баляслаў і Лешэк перастаюць адзін аднога душыць, глядзяць на **Эльбруса.** **Эльбрус** торгаецца, выхоплівае кінжал, зухавата, як вар'ят, танчыць лезгінку.

Эльбрус падчас танца: Аса... Аса...

Ачмурэлыя Баляслаў і Лешэк таксама пляскаюць у ладкі.

Баляслаў: Кракавяк...

Лешэк: Па-дагестанску!

Нарэшце Эльбрус эфектна падае на калені з раскінутымі рукамі, пры гэтым кінжал заціснуты ў зубах.

Сцэна адзінаццатая

Там жа. Тыя ж, Ваван, Маёр Калода, Валька-Валіза, Любоў Францаўна.

Эльбрус усё яшчэ на каленях з кінжалам у зубах. З'яўляюцца Ваван, за ім Валька-Валіза і Любоў Францаўна, цягнуць клятчастую торбу, у якой выразна звіняць пляшкі. Ззаду – Маёр Калода з бутафорскім “касяком” анашы.

Ваван ачмурэла глядзіць на Эльбруса: Россия, вставай с колена!

Эльбрус: Э-э-э... – гучыць пагрозліва.

Маёр Калода: Эльбрус, я табе смачнай марыхуаны прынёс, вось, глядзі, сам набіваў! – прапануе касяк.

Эльбрус: Э-э-э... – гучыць яшчэ больш пагрозліва, вымае кінжал з зубой, падымаецца.

Ваван: Тьфу, чурка грэбаный.

Эльбрус з кінжалам агрэсіўна наступае на Вавана. Валька-Валіза і Любоў Францаўна з пераляку ўпускаюць торбу.

Эльбрус: Ваван ішак. Эльбрус гашыш. Аул душман. Ятаган батыр. Шакал-асвабодытэл кірдык.

На плазме ідзе пераклад:

“Мой расейскі брат Владзімір не разумее нацыянальных традыцый і прыроднай ментальнасці горцаў. Наша родная вёсачка заўсёды брала ўдзел у нацыянальна-вызвольчым руху. Гэтым кінжалам мае землякі зарэзалі тры сотні расейскіх казакаў”.

Баляслаў ухвальна: Každý pořádný člověk musí rozmováč w języku ojczystym. Twierdę to jako profesor antropologii!

Лешэк: Oczywiście.

Альбіна: Пабудзілі звера.

Генік: Яны ж яго самі і прыручылі.

Ваван глядзіць на жахлівага Эльбруса, млее і валіцца.

Эльбрус падыходзіць да Маёра Калоды, забірае касяк, пасля чаго са зверскім выглядам пнецца да Валькі-Валізы і Любоў Францаўны, нахабна да іх прыглядаецца.

Валька Валіза: Што вы сабе дазваляеце?

Любоў Францаўна: Мы ж на сваёй зямлі.

Эльбрус: Свой земля вы уже прадали.

Сцэна дванаццатая

Там жа. Тыя ж, Марыя-Тэрэза, Пробашч, Блазан і Мяо Лінь на плазме.

На сцэне з'яўляецца Марыя-Тэрэза, цягне вайсковага ўзору скрыню. Расчыняе яе, дастае ручны кулямёт, дае чаргу паверх галоў. Імперскі сцяг валіцца долу.

Марыя-Тэрэза: Цяпер размова будзе кароткая. Здраднікі – да сцяны!..

Любоў Францаўна, Валька-Валіза і Маёр Калода паслухмяна становяцца спінамі да залы, закладаюць рукі за галаву.

Марыя-Тэрэза наводзіць рулю на аджылага Вавана і Эльбруса.

Марыя-Тэрэза: А вам, набрыдзь, асаблівае запрашэнне трэба?

Ваван і Эльбрус таксама становяцца, закладаюць рукі за галовы. Баляслаў з Лешэкам нясмела падымаюць рукі.

Марыя-Тэрэза спыняе іх: А вы – няшкодныя.

Генік: Адкуль у вас кулямёт, цётка?

Альбіна: Няўжо сапраўдны?

Марыя-Тэрэза: А тож. Ад прадзеда. У трыццаць дзявятым годзе ён ім шмат рознай свалоты паклаў. І з Усходу, і з Захаду. А перад сконам на могільках закапаў.

Альбіна: Вось і прыдаўся!

Генік: Кожны беларус – прыхаваны партызан!

Марыя-Тэрэза: Толькі прыхадні пра гэта часам забываюцца, – *наводзіць рулю на агрэгат-канвертар*. – З яго ўсё пачалося – ім і скончыцца.

Генік: Хвіліначку, спадарыня Марыя-Тэрэза, – *далікатна грукае на агрэгаце*.

Агрэгат развальваецца, з яго выбіраецца Пробашч.

Марыя-Тэрэза: Матка Боска!.. Пан пробашч, што вы тут робіце?

Пробашч: Ад самага пачатку ўдаваў апарат-канвертар.

Альбіна: Значыцца, вы ўсё ведалі?

Пробашч: Не толькі ведаў, але ў пэўнай ступені і кіраваў падзеямі... Вядома ж, не адзін, а з дапамогай пана Геніка.

Пучыць зонг Пробашча:

Душпастырскі мой абавязак
Усякаму дапамагчы:
Каб неадкладна ці з часам
Знайсці да ратунку ключы.
Апека над наскай вар'ятнай
Таксама нязводны мой доўг.
Хоць часта здаецца мне клятай
Псіхоўнай мястэчка разлог.
Мой позірк на двух пацыентах
Спыніўся з-за пэўных прычын
Ўдавалі сакрэтных агентаў,
Пальшчызнай заўжды трызнячы.
Лічылі, што нейкі там пластык
Ёсць сведчаннем польскіх асноў,
І кожны ўважаў сябе майстрам
Канвертара, што у паноў
Палякаў ахвочых абярне,
Хоць кававы той аўтамат
Зламаны, вар'яцкасці зерне
Ўзышло ў ім шалёнасцю мар.
І каб паглядзець, ці хто клоне
З тутэйшых на гэты падман,
Мы з доктарам далі тым дурням
З вар'ятні ўцячы за паркан.

Баляслаў:

Карта паляка не наша прыдумка, а вынаходка варшаўскіх паноў.
Дык хто з нас большы вар'ят – адкажыце непрадузята і без паўтаноў?!

Лешэк:

Перапрашаю, пан ксёндз, за турботы, у абвастрэння чарговы працяг –
Трэба нам зноў у вар'ятню вяртацца – з песняй і танцам, у рукі нам сцяг!

Са штанкета спускаюцца дзве ўтаймавальныя кашулі. Баляслаў і Лешэк шляхетна дапамагаюць адзін аднаму атрануць іх. Чуецца гук сірэны санітарнай машыны. Баляслаў і Лешэк сыходзяць.

Альбіна:

Ад гэтых збеглых псіхапатаў
Мястэчка ледзь не звар'яцела.
Каму ўспраглося польскай карты,
Каму ў мір рускай закарцела.

Генік:

Заняцца гэтым я згадзіўся,
 Бо карта – індыхатар здрады:
 Хто Беларусі ўжо зракліся,
 Прадаць і Польшчу дадуць рады.

Эльбрус:

Терем сарай, кабала для душман!
 Беркут алтын, а ішак на аркан!

Эльбрус, *зухавата вытанцоўваючы лезгінку, гоніць перад сабой, як статак, са сцэны Вавана, Любоў Францаўну, Вальку-Валізу і Маёра Калоду.*

Марыя-Тэрэза *кладзе кулямёт у скрынку.*

Блаславіце, ойча, заканчэнне працы!
 Закапаю штучку, мо яшчэ прыдасца...

Пробашч:

Хай Пан Бог ратуе ад пякельнай лавы!
 Бласлаўляю ўсіх вас дзеля добрых справаў!

Марыя-Тэрэза *сыходзіць, цягне скрынку за сабой.*

Блазан *у анельскім выглядзе на верхнім ярусе грае прасветленую светлую мелодыю. Генік і Альбіна бяруцца за рукі.*

На плазме з'яўляецца Блазан, апрануты першабытным афрыканскім правадыром, з тварам, пафарбаваным у чорны колер.

Блазан: Да жыхароў мястэчка! Адчыняецца “Школа папуаса”! Усім выпускнікам гарантуецца атрыманне адпаведнай карты, якая дае шмат ільготаў, выгодаў і перавагаў!.. *звяртаецца да залы:* – Ну што, папнемся?!

На плазме запальваецца цітр: “KONIEC KARTY POLAKA”.

Цітры гаснуць, замест іх узнікае пазнавальны варшавскі краявід і натоўп кітайцаў з будаўнічымі кельмамі (размножаны на кампутары Мяо Лінь).

Мяо Лінь *з плазмы:* Czekaј, czekaј. Trochę reklamy. Sto czterdzieści pięć niepijących Polaków poszukują każdej pracy w Warszawie!

З а с л о н а.